

A jugoszláviai magyar ifjúság kulturális feladatai*

A jugoszláviai magyar ifjúság eddig még nem jelentkezett egyetemesen. Egész a legutóbbi három-négy évig szűkölködött olyan szervezetekben, egyesületekben, amely foglalkozási különbség nélkül egyesítette volna legalább is egy város vagy vidék magyar fiatalságának bárcsak töredékét is. Csupán néhány diák-egyesület működött hosszabb-rövidebb ideig és igyekezett egy táborba hozni a főiskolai ifjúságot. Néhány év előtt biztató változás állott be ezen a téren. Olyan magyar ifjúsági egyesületek alakultak, amelyek az ifjúság egyetemes szervezetbe való tömörítését tűzték ki céljukul.

Tulajdonképpen mi a jugoszláviai magyar ifjúság, amelyről annyit beszélünk? Hány magyar fiatal van az országban, hol élnek, milyen körülmények között, mik a vágyaik és képességeik? Hány magyar ifjú és leány van, akire a kulturális munkában számítani lehet? Ezt mind nem tudjuk. Eppen úgy nem tudjuk, mint ahogy az ifjúság nagy tömegei sem ismernek önmagukra. Röviden: nincs öntudatosságuk.

Kisérreljünk meg egy egyszerű statisztikai számítást. Jugoszláviában ma körülbelül 480.000—500.000 magyar él, vagyis 100.000—110.000 család. Számítsunk minden családra egy 16—30 év között levő fiatal. Így — felületes számítással tehát megállapíthatjuk, hogy körülbelül 100.000 magyar fiatal ember, fiú és leány él az országban. Ez talán egy kicsit sok, mert nem valószínű az, hogy minden ötödik ember kora az említett határok között mozog. Vegyünk csak 80.000 fiatal. Ebből körülbelül 65.000 földműves, míg a többi 15.000 iparos, kereskedő és intellektuel-hivatalnok. Ebből — optimisztikus számítás szerint — 5—7000 annyira intelligens, hogy be lehet vonni az alkotó kultúrmunkába.

Ötezer ötszázezerhez viszonyítva nem nagy szám, sőt igen kicsi, azonban ha úgy magába vesszük, az ifjúsági kultúrmunkások mai számához viszonyítva, akkor már tekintélyes tömeg. Szinte elérhetetlennek látszik, hogy belátható időn belül ennyi ifjú kultúrmunkást össze lehessen hozni egy táborba.

Pedig a magyarság számához képest csak ennyivel kellene indulnunk. Ha a kulturális és később gazdasági munkába bevon-

* A fenti tanulmány a becskerekai pályázat második díjának nyertese.

nánk az intellektuel, kereskedő és iparos fiatalság nagyrészét és a falu fiataljainak egy kis hányadát, akkor már tízezer ifjú kultúrunkásunk lenne. Ilyen tömeggel pedig már nagyon szép kultúrprogramot lehet végrehajtani. Különösen ha az idősebb magyarok szervezeteit is kibővítik és az együttműködés zavartalan.

De mindettől még nagyon-nagyon távol vagyunk. Egyelőre még azt sem tudjuk, hogy hányan vagyunk, kire lehet számítani és mit hogyan akarunk.

*

Mit akarunk? Ez a legfontosabb kérdés.

Azt, hogy biztosítsuk a magyar ifjúság kulturális fejlődését. Hogy módot adjunk a magyar ifjúság erőinek, tehetségének kifejtésére.

Aki nyitott szemmel nézi a világ dolgait és észreveszi, hogy nemcsak eredménytelen szócséplő konferenciák történnek és nemcsak mérges gázokat gyártanak, új tankokat és tengeralattjárókat építenek, hanem sztratoszférarepüléseket is végeznek és rádió-örtornyokat építenek a kultúra védelmére, az láthatja, hogy az emberi művelődés egyre magasabb fokra hág és még szinte beláthatatlan perspektívák állnak előtte. A tudományok és művészetek fejlődnek, tökéletesbednek, csupán az ember erkölcsi életében mutatkozik néha-néha visszaesés. A mennyiségtan, a fizika és kémia napról-napra nagyobb erőt, nagyobb hatókört adnak az embernek. Olyan pompás, praktikus gépezeteket készítenek, amelyekről magunkfajta ember még álmodni sem tud és — amelyek megkönnyítik az ember életét, alkalmat adva egy boldogabb világ felépítésére. Évről-évre tökéletesebb lesz az építkezés, amely legyőzi a természet minden akadályát és csodálatos módon alkalmazkodik az ember természetéhez, lehetővé teszi, hogy az ember alkotóerejét szabadabban és hatásosabban fejleszthesse ki. A természettudomány, a filozófia és a többi tudományágak sem maradnak el a technika fejlődésétől, hanem azzal lépést tartva közreműködik az egyetemes haladásban. Azután a művészetek, az irodalom, a zene, színház és a film, — mind új utakat keresnek és többé-kevésbé találnak is az emberi gondolkodás előbbrevitelére, nemesítésére. A rádiónak egymagának óriási átformaló, műveltségterjesztő ereje van. *Az emberek szociális helyzete is állandóan javul*, ezt ma is szilárdan lehet állítani. Röviden: az élet folyton fejlődik. Minden öntudatos, haladószellemű ifjúnak az lehet a legszébb kötelessége és öröme, ha részt vehet az élet fejlesztésének közös munkájában, duzzadó erővel, igaz lélekkel és megingathatatlan hittel törtethet fel az emberi fejlődés szédítő perspektívái felé. Ebbe a munkába akar bekapcsolódni a magyar ifjúság is. Lelke legmélyén az a kívánság él, hogy ő is dolgozhassék teljes erejével és élvezhesse az emberi kultúra áldásait.

Ez a kívánság természetesen a mi helyi viszonyaink szerint kap határozott, mondhatnánk tárgyi alakot.

Mik az ifjúságnak a helyi viszonyokhoz igazodott kívánságai és céljai?

Ez eddig még nem alakult ki világosan az ifjúság köztudatában, mint ahogy köztudatról sem lehet még beszélni. Csupán egyesek lelkében él világosan és a tömegek bensejében határozatlanul, úgyszólván csak tudat alatt. Kiséreljük meg világosan kifejezni és rendszerbehozni a kívánságokat és célokat.

A tanulás és tanítás lehetősége. A magyar irodalom és művészet fejlesztése és terjesztése a kisebbségi magyar néptömegekben, ezáltal az irodalomban és művészetben levő erőt, az általános kultúrmunkába vezetni, valamint az irodalom által felébresztett és kicsiszolt lelki képességeket az alkotó kultúrmunkánál felhasználni. Meg kell könnyíteni az ifjúság gazdasági elhelyezkedését, hogy a reá háraló kultúrmunkát elvégezhesse.

Ezeknek a céloknak gyakorlati elérésére vagy csak megközelítésére a következők szükségesek:

A magyar ifjúság kulturális alapon való megszervezése. Először minden városban, minden kultúrcentrumban meg kell teremteni a magyar ifjúsági kultúregyesületet. Ezeket a legcélszerűbb a már meglévő magyar kultúregyesületek kebelén belül elvégezni. Általában az ifjúsági kulturális tevékenységnek mindenütt együtt kell haladnia az egyetemes kisebbségi magyar kultúrmozgalmakkal. Ha a városokban megteremtettük az ifjúsági kultúregyesületeket, akkor fokozatosan be kell szervezni a falvak magyar ifjúságát is. Ez talán nem is annyira nehéz, mint ahogy azt elképzeljük. A legtöbb magyar faluban van némi csekély intelligencia, kevés értelmesebb iparosság és módosabb, szintén értelmesebb gazdálkodó-osztály, amelyek már eddig is dalárdákat, olvasóköroket, műkedvelő egyesületeket stb. tartanak fenn. Az ezekben az egyesületekbe tömörült ifjúság már talajt jelent a fokozott és öntudatos ifjúsági kultúr-munka számára.

Az egyesületek céljai ismertető előadások tartása, irodalmi és egyéb művészeti előadások rendezése. Nagyon fontosak az ismertető előadások, ezeket széles és észszerű alapokon kell rendezni. Az ismertető tudományos előadások és a művészi rendezések vannak hivatva a népnevelést elvégezni.

Az ifjúsági kultúregyesületek egyik főfeladata az is, hogy ápolják a jugoszláv-magyar kulturális kapcsolatokat és tudatosan munkálkodjanak a két nép közötti megértés, megbecsülés és együttműködés minél tökéletesebbé tételén.

Természetesen a testedzésnek sem szabad kimaradnia az egyesületek munkarendjéből. A gazdasági szervezkedésnél az ifjúságnak teljesen együtt kell működnie a kisebbségi magyar kulturális és gazdasági egyesületekkel.

Nem egy-két évet, hanem legalább öt-tíz évet igényel ennek a programnak a végrehajtása. Ez azonban ne csüggyessen el bennünket. Még nem késő a munkának az elkezdése. És a részeredmények, munkánk első gyümölcsei már néhány év múlva is jelent-

keznek. Bele kell fogni a munkába, hogy a magyar ifjúság fejlődését biztosítsuk és módot adjunk erejének, tehetségének kifejtésére, az alkotó munkára.

*

Milyen a mai magyar ifjúság?

Szétziláltnak él. A nagy háború széttördelte a régi társadalmi rend formáit és csak a romjait hagyta meg. Az ifjúság előtt új rend állott, amelyhez alkalmazkodni kellett. Nem voltak kitaposott utak, mindenkinek magának kellett csapást vágni az új életben. Így mindenki a saját külön útján próbált érvényesülni. Elindult arról a fokról, ahol a szülei megállapodtak és küzködött. Segítséget, útmutatást nem kapott, mert akiktől kellett volna kapnia, azok maguk sem tudták, hogy mitévők legyenek. Régi kultúrából elégedt, az újhoz nem igen jutott, nem is tudta hogyan kell hozzájárulni.

A legnagyobb baj talán az egymáshoz tartozóság tudatának hiánya volt. Nem volt öntudatos az ifjúság. Nem látta a saját helyzetét sem tisztán, mi lesz, hogy lesz. Nem látta meg, hogy reálisan építenie kell a mai helyzetre, talajt kell keresnie, ahol megvetheti a lábát. Össze kell fognia a másikkal, a harmadikkal és a többiekkel, hogy együtt könnyebben boldoguljanak. Meg kell szervezni az erőket a tanulásra és a termelésre. Talán a hit is hiányzott benne, hogy a mai helyzet talaján boldogabb jövőt építhet magának.

Öntudatoság nélkül állt.

A modern élet ezer változatossága még a mi szűk horizontú világunkban is ezerfelé vonja az ifjúság figyelmét. Ezzel az ifjúság ezerfelé fecsérli idejét és erejét. Mert ha még hasznos munkát is végez, akkor sincs teljes eredménye annak.

Az ifjúság talán belekóstolt sok mindenféle modern dologba, de egyet sem ismert meg alaposan. Olvas újságot, hallgat rádiót, naponta lázas események híre jut el hozzá a nagyvilágból, de nem tudja, hogy tulajdonképpen mi is játszódik le ott. Tájékozatlan és nincs határozott önálló véleménye azokról a dolgokról, amelyek elhatározó hatással vannak a világ sorára. Ime egy példa, amely azonban nem akar célzás, sem tendenciózus figyelmeztetés lenni, csupán példa: Azt sem tudjuk, hogy tulajdonképpen mi az a nemzeti szocializmus, marxizmus vagy a fasizmus, amelyekről pedig naponta olvasunk a hírlapokban. Éppen úgy a gazdasági autarchia vagy a technokrácia lényegét sem ismerjük, pedig ezek a mai kor uralkodó gazdasági elméletei.

A jugoszláviai felnőtt magyar ifjúságnak nincs kialakult önálló véleménye sem a világ nagy gazdasági kérdéseiről, sem más problémáiról. Ebben a tekintetben egy alakatlan tömegnek tekinthető, amelyet még többé-kevésbé gyúrni, formálni lehet. És ez így is van jól. Mert így talán el lehet érni azt, hogy az ifjúság az erejét ne hiábavaló politikára fordítsa, hanem a saját magyar és

egyetemes kultúrájának művelésére és önmagának, a jugoszláviai magyarságnak gazdasági megerősítésére.

Találhatók ugyan nálunk is olyan fiatalok, akik heves hívei ennek vagy annak a — többnyire szélsőséges politikai irányzatnak, de csak szórványosan. Néha az irodalom területén észrevehetünk hevesvérű fiatalokat, akik a porondra ugranak, dühös elcsépelet frázisokat lobogtatnak, pusztítani, rombolni szeretnének, anélkül hogy tudnák, miért akarják azt és az elpusztított értékek helyébe mit építenek.

*

Nagy lehetőségek, széles perspektívák állnak a jugoszláviai magyar ifjúság előtt, olyanok, amelyeknek meg kell dobogtatni minden magyar ifjú szívét, aki szereti kultúráját. Tekintsünk csak a romániai és a csehszlovákiai magyar ifjúságra, milyen szép eredményeket értek el már azok. Igaz, ők többen vannak és az értelmiségi osztály is nagyobb náluk; de ők sem könnyen jutottak el a mai színvonalig, hanem nehéz, verejtékes munka árán.

A mi ifjúságunk vajmi keveset tud arról, hogy Csehszlovákiában és Romániában milyen kultúrmunka folyik. Ezt is meg kell ismernie a testvéri kapcsolatok kiépítésével együtt.

Szükség van arra is, hogy az ifjúságnak legyen egy fóruma, lapja, ahol érzéseinek, vágyainak és kívánságainak hangot adhat és az összetartozóság érzéseit ápolhassa. Az ifjúság egészséges szellemi irányítását a legkönnyebben egy lappal, folyóirattal lehet irányítani.

Nehéz, fáradságos munkát igényel azoknak a feladatoknak az elvégzése, amelyet fentebb vázoltunk. De ha hittel és lelkesedéssel fogunk hozzá, akkor sikerül végrehajtani a munkát. Be kell látni, hogy a mai válságos időkben csak öntudatos célszerű munkával tudjuk biztosítani a jövőnket.

Tóth Bagi István

... Ha nem léteznék oly pont, melyben az összes érdekek találkoznak, semmiféle társadalom fenn nem állhatna.

J. J. Rousseau: Társadalmi szerződés.